ŠVIETIMO, MOKSLO IR SPORTO MINISTERIJA

ATMINTINĖ DĖL NESIMOKANČIŲ VAIKŲ IR MOKYKLOS NELANKANČIŲ MOKINIŲ APSKAITOS VYKDYMO

Vilnius, 2019

Parengė:
Asta Dilytė,
Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos Bendrojo ugdymo departamento Švietimo pagalbos skyriaus vyresnioji specialistė.

Pasiūlymus teikė:
Kristina Ignatavičienė, Nacionalinės švietimo agentūros Švietimo pagalbos departamento Psichologijos skyriaus psichologė;
Vaida Kostygova, Nacionalinės švietimo agentūros Infrastruktūros plėtros departamento Švietimo informacinių sistemų skyriaus švietimo statistikė;
Ilona Grigaravičienė, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos Bendrojo ugdymo departamento Ikimokyklinio ir pradinio ugdymo skyriaus vyr. specialistė;
Arvydas Vaitiekėnas, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos Švietimo kokybės ir regioninės politikos departamento Mokyklų veiklos skyriaus vyr. specialistas;
Virginijus Mažeika, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos Švietimo kokybės ir regioninės politikos departamento Regioninės politikos analizės skyriaus vedėjas;
Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos.

Nuotraukų autorius:
Artūras Žukas.

Atmintinė dėl nesimokančių vaikų ir mokyklos nelankančių mokinių apskaitos vykdymo (toliau - Atmintinė) parengta vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos, kaip Nesimokančių vaikų ir mokyklos nelankančių mokinių informacinės sistemos (toliau – NEMIS) valdytojos, teise rengti rekomendacijas ir teikti siūlymus dėl vaikų apskaitos gerinimo [1] bei nacionalinių norminių teisės aktų, reglamentuojančių savivaldybės teritorijoje gyvenančių vaikų apskaitą, nuostatomis, atsižvelgiant į 2017 m. Švietimo ir mokslo ministerijos iniciatyva vykdytos savivaldybių vaikų apskaitos tvarkytojų apklausos [2] rezultatus, apibendrinus 2018 m. vykusių viešųjų konsultacijų su savivaldybių vaikų apskaitos tvarkytojais metu išsakytus siūlymus dėl vaikų apskaitos tobulinimo ir remiantis savivaldybių teritorijoje gyvenančių vaikų apskaitos, mokyklų lankomumo tvarkos aprašų apžvalga.

ATMINTINĖS PASKIRTIS –

pateikti gaires savivaldybės teritorijoje gyvenančių vaikų apskaitos tvarkytojams, mokykloms, vykdančioms privalomo švietimo programas, kaip veiksmingai vykdyti nesimokančių vaikų ir mokyklos nelankančių mokinių apskaitą.

Atmintinė skirta savivaldybių vaikų apskaitos tvarkytojams ir mokykloms, vykdančioms priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio, vidurinio ugdymo ir pirminio profesinio mokymo programas (toliau – mokykla).

Atmintinėje sąvokos vartojamos taip, kaip jos apibrėžtos Savivaldybės teritorijoje gyvenančių vaikų apskaitos tvarkos apraše [1], Nesimokančių vaikų ir mokyklos nelankančių mokinių informacinės sistemos nuostatuose ir duomenų saugos nuostatuose [3].

Pagal Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymą, Savivaldybės teritorijoje gyvenančių vaikų iki 16 metų mokymosi pagal privalomojo švietimo programas užtikrinimas yra savarankiškoji savivaldybių funkcija, todėl rekomenduojama kiekvienai savivaldybei ir mokyklai Atmintinėje pateiktas rekomendacijas pritaikyti savo kontekstui, pasiremiant sėkmingai susiklosčiusia praktika ir nustačius tobulintinas sritis.

[1] Savivaldybės teritorijoje gyvenančių vaikų apskaitos tvarkos aprašas, patvirtintas 2012 m. balandžio 25 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 466 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. rugpjūčio 4 d. nutarimo Nr. 889 „Dėl savivaldybės teritorijoje gyvenančių vaikų apskaitos tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ (prieiga internete: https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.423371?jfwid=q8i88kwfk)

[2] Savivaldybių vaikų apskaitos tvarkytojų apklausa „Nesimokančių vaikų ir mokyklos nelankančių mokinių (NEMIS) informacinė sistema: funkcionavimas, nesimokančių vaikų paieška“, 2017 m

[3] Nesimokančių vaikų ir mokyklos nelankančių mokinių informacinės sistemos nuostatai ir duomenų saugos nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2015 m. sausio 19 d. įsakymu Nr. V- 24 (prieiga internete: https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/d9edd2a0a66f11e4a854e1c2026e476c)

Nesimokančių vaikų ir mokyklos nelankančių mokinių apskaita vykdoma vadovaujantis šiais norminiais teisės aktais: Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymu, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. rugpjūčio 4 d. nutarimu Nr. 889 „Dėl Savivaldybės teritorijoje gyvenančių vaikų apskaitos tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. balandžio 25 d. nutarimo Nr. 466 redakcija) (toliau – LRV nutarimas), Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2010 m. balandžio 13 d. įsakymu Nr. V-515 „Dėl Nesimokančių vaikų ir mokyklos nelankančių mokinių informacinės sistemos nuostatų ir Duomenų saugos nuostatų patvirtinimo“ (Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2015 m. sausio 19 d. įsakymo Nr. V-24 redakcija).

MOKYKLOS NELANKANČIŲ MOKINIŲ APSKAITA

Savivaldybės vykdomoji institucija skiria savivaldybės administracijos padalinį, atsakingą už mokyklos nelankančių mokinių ir nesimokančių vaikų apskaitos organizavimą ir tvarkymą (toliau – vaikų apskaitos tvarkytojas).

Savivaldybės vykdomajai institucijai rekomenduojama Savivaldybės teritorijoje gyvenančių vaikų apskaitos tvarkos apraše numatyti įpareigojimą savivaldybės teritorijoje esančioms mokykloms paskirti atsakingą asmenį organizuoti ir koordinuoti pamokų lankomumo apskaitą bei kaupti ir tvarkyti NEMIS duomenis, susijusius su mokyklos nelankančių mokinių apskaita.

Savivaldybės vaikų apskaitos tvarkytojas koordinuoja duomenų apie mokyklos nelankančius mokinius apskaitos vykdymą, mokyklos nelankančių mokinių mokyklos nelankymo priežasčių nustatymą.

Prireikus (ir jei mokyklos naudojasi elektroniniu dienynu) gali būti pasirašoma apsikeitimo duomenimis sutartis tarp mokyklos, savivaldybės vaikų apskaitos tvarkytojo ir elektroninio dienyno duomenų teikėjo dėl galimybės savivaldybės vaikų apskaitos tvarkytojui tiesiogiai stebėti mokinių / vaikų lankomumą konkrečioje mokykloje.

MOKYKLOS NELANKANČIŲ MOKINIŲ APSKAITA

Mokykla:

1. patvirtina pamokų / ugdymo dienų lankomumo apskaitos tvarką arba integruoja pamokų / ugdymo dienų lankomumo apskaitos tvarkos nuostatas į kitus mokyklos vidaus tvarkos dokumentus; pamokų / ugdymo dienų lankomumo apskaitos tvarkoje nustato pateisinamas pamokų / ugdymo dienų praleidimo priežastis, pateisinamų pamokų / ugdymo dienų skaičių, pateisinimą patvirtinančius dokumentus ir jų pateikimo tvarką, pamokų lankomumo kontrolės būdus ir kontrolę vykdančius asmenis, pamokų / ugdymo dienų nelankymo priežasčių nustatymo būdus, prevencines priemones ir pagalbos organizavimą mokyklos nelankantiems mokiniams;

2. pasirašytinai supažindina su pamokų / ugdymo dienų lankomumo apskaitos tvarka klasių vadovus, priešmokyklinio ugdymo mokytojus, švietimo pagalbos specialistus, mokytojus; klasių vadovai, priešmokyklinio ugdymo mokytojai pasirašytinai supažindina su pamokų / ugdymo dienų lankomumo apskaitos tvarka mokinių / vaikų tėvus (globėjus, rūpintojus) arba koordinuoja susipažinimą su ja per elektroninius dienynus, žodžiu supažindina mokinius / vaikus;

3. skelbia pamokų / ugdymo dienų lankomumo apskaitos tvarką mokyklos interneto svetainėje;

4. paskiria atsakingą asmenį organizuoti ir koordinuoti pamokų lankomumo apskaitą bei kaupti ir tvarkyti šiuos NEMIS duomenis:

4.1. mokyklos nelankančio mokinio praleistų pamokų per mėnesį skaičių ir priežastį (-is);

4.2. pokalbio (-ių) su mokyklos nelankančiu mokiniu ar jo tėvais (globėjais, rūpintojais), šeimos nariais datą (-as), mokyklos atstovo, dalyvavusio pokalbyje, vardą, pavardę ir pareigų pavadinimą, pokalbio dalyvį (-ius) (tėvas, motina, globėjas, rūpintojas, vaikas, kaimynas ir pan.), mokyklos nelankymo priežastį (-is), pastabą (-as);

4.3. duomenis įrašiusio asmens vardą, pavardę, duomenų įrašymo datą;

5. nustatyta tvarka informuoja tėvus (globėjus, rūpintojus) apie jų vaiko mokyklos lankymą, užtikrina mokiniui / vaikui reikalingos mokymo(si) / ugdymo(si), švietimo pagalbos teikimą mokykloje, padeda šalinti priežastis, dėl kurių mokinys / vaikas negali lankyti mokyklos ar vengia tai daryti, sugrąžinti į mokyklą ją palikusius mokinius / vaikus;

6. fiksuoja mokinių / vaikų pamokų / ugdymo dienų lankomumą mokyklos dienyne (popieriniame arba elektroniniame) teisės aktų nustatyta tvarka;

7. užtikrina teikiamos informacijos Mokinių registrui apie mokykloje besimokančius mokinius / vaikus tikslumą.

MOKYKLOS NELANKANČIŲ MOKINIŲ APSKAITA

Mokykla:

8. išnaudojusi visas švietimo pagalbos mokiniui / vaikui teikimo galimybes, kreipiasi į savivaldybės administracijos direktorių dėl minimalios priežiūros priemonės skyrimo arba koordinuotos švietimo pagalbos, socialinių ir sveikatos priežiūros paslaugų vaikams ir jų tėvams (globėjams, rūpintojams) skyrimo; esant poreikiui mokiniui / vaikui ir jo šeimai gauti kompleksinę pagalbą, kreipiasi į savivaldybės įstaigą, kuriai savivaldybė suteikė įgaliojimus teikti socialines paslaugas šeimoms ir koordinuoti atvejo vadybos procesą, su prašymu paskirti atvejo vadybininką;

9. bendradarbiauja (keičiasi informacija) su savivaldybės vaikų apskaitos tvarkytoju, nevyriausybinėmis organizacijomis, seniūnijomis, mokinių / vaikų tėvais (globėjais, rūpintojais) aiškinantis mokyklos nelankančių mokinių mokyklos nelankymo priežastis;

10. įvertina, ar mokinių / vaikų mokyklos nelankymas yra sietinas su galimai pažeidžiamomis vaiko teisėmis (pvz., jei mokinio / vaiko mokyklos nelankymo atvejis susijęs su vaiko tėvų (globėjų, rūpintojų) pareigų nevykdymu ar netinkamu vykdymu, nebendradarbiavimu su mokykla, siekiant užtikrinti geriausius vaiko interesus, bei kitais atvejais, kai manytina, kad pažeidžiamos vaiko teisės);

11. turėdama pagrįstos informacijos apie galimus vaiko teisių pažeidimus, neužtikrinamas vaiko teises ir geriausius interesus bei atlikusi teisės aktais paskirtas funkcijas vaiko teisių apsaugos srityje, informaciją apie galimus vaiko teisių pažeidimus (apie galimą vaiko teisių pažeidimą, tai pagrindžiančius faktus ir priemones, kurių imtasi situacijai išsiaiškinti ir spręsti) perduoda vaiko gyvenamosios vietos Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – VVTAĮT) teritoriniam padaliniui, policijai; tais atvejais, kai turima pagrįstos informacijos apie galimus vaiko teisių pažeidimus, neužtikrinamas vaiko teises ir geriausius interesus dėl tėvų (globėjų, rūpintojų) vengimo leisti į mokyklą vaiką iki 16 metų arba kliudymo vaikui iki 16 metų mokytis (Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 80 str.) bei atlikusi teisės aktais paskirtas funkcijas vaiko teisių apsaugos srityje, informaciją apie galimus vaiko teisių pažeidimus (apie galimą vaiko teisių pažeidimą, tai pagrindžiančius faktus ir priemones, kurių imtasi situacijai išsiaiškinti ir spręsti) perduoda Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos Švietimo kokybės ir regioninės politikos departamentui, policijai arba VVTAĮT.

NESIMOKANČIŲ VAIKŲ APSKAITA

Savivaldybės vaikų apskaitos tvarkytojas:

1. organizuoja ir koordinuoja duomenų apie nesimokančius vaikus, jų faktinę gyvenamąją vietą rinkimą ir tvarkymą, nesimokančių vaikų nesimokymo priežasčių nustatymą;
2. teikia į NEMIS įtrauktų savivaldybės teritorijoje gyvenančių nesimokančių vaikų sąrašus seniūnijoms siekdamas nustatyti jų nesimokymo priežastis;
3. prireikus kreipiasi į kitų savivaldybių administracijas ir įstaigas dėl duomenų apie nesimokančio vaiko faktinę gyvenamąją vietą ir jo nesimokymo priežasčių nustatymo;
4. surinktą informaciją apie nesimokančius vaikus ir jų nesimokymo priežastis įrašo į NEMIS;
5. turėdamas pagrįstų duomenų, kad gali būti pažeidžiamos vaiko teisės ir geriausi interesai, informaciją kartu nurodant, kokių veiksmų ėmėsi siekdamas išsiaiškinti ir spręsti situaciją, perduoda vaiko gyvenamosios vietos VVTAĮT teritoriniam skyriui ir (ar) policijai, kurie imasi teisės aktuose numatytų veiksmų, kai yra gautas pranešimas apie galimą vaiko teisių pažeidimą; tais atvejais, kai turima pagrįstos informacijos apie galimus vaiko teisių pažeidimus, numatytus Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 80 str. (tėvų (globėjų, rūpintojų) vengimas leisti į mokyklą vaiką iki 16 metų mokytis arba kliudymas vaikui iki 16 metų mokytis pagal pradinio ir pagrindinio ugdymo programas), atlikus teisės aktais paskirtas funkcijas vaiko teisių apsaugos srityje, informaciją apie galimą vaiko teisių-
   - pažeidimą (pažeidimo aplinkybes, tai pagrindžiančius faktus ir priemones, kurių imtasi situacijai išsiaiškinti ir spręsti) perduoda Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos Švietimo kokybės ir regioninės politikos departamentui, policijai arba VVTAĮT, kurie imasi veiksmų, nurodytų teisės aktuose, kai yra gautas pranešimas apie vaiko teisių pažeidimą;
6. esant poreikiui kreipiasi į savivaldybės administracijos direktorių dėl minimalios priežiūros priemonės skyrimo arba koordinuotos švietimo pagalbos, socialinių ir sveikatos priežiūros paslaugų teikimo vaikams ir jų tėvams (globėjams, rūpintojams) skyrimo; esant poreikiui vaikui ir jo šeimai gauti kompleksinę pagalbą, kreipiasi į savivaldybės įstaigą, kuriai savivaldybė suteikė įgaliojimus teikti socialines paslaugas šeimoms ir koordinuoti atvejo vadybos procesą su prašymu paskirti atvejo vadybininką.

Mokykla:

1. atvykus naujam mokiniui / vaikui, informaciją Mokinių registre atnaujina per 3 darbo dienas;
2. išregistruoja mokinį / vaiką iš Mokinių registro, jei 6–16 metų mokinys / vaikas išvyko iš mokyklos ir mokykla gavo informaciją iš mokyklos, į kurią atvyko mokinys / vaikas, Mokinių registro nuostatų nustatyta tvarka; mokyklos, į kurią atvyko mokinys / vaikas, direktorius ar jo paskirtas atsakingas asmuo nedelsiant informuoja atitinkamą mokyklą įrašydamas mokinį / vaiką į Mokinių registrą.

NESIMOKANČIŲ VAIKŲ APSKAITA

Seniūnija:

1. bendradarbiaudama su nesimokančių vaikų tėvais (globėjais, rūpintojais), vietos bendruomene, surenka ir teikia savivaldybės vaikų apskaitos tvarkytojui informaciją apie nesimokančių vaikų faktinę gyvenamąją vietą ir jų nesimokymo priežastis, nurodo informacijos šaltinį;
2. informuoja savo savivaldybės mokyklas pagal priskirtas aptarnaujamas teritorijas apie naujai į seniūniją atvykusius gyventi vaikus (jei savivaldybėje nėra centralizuoto priėmimo į bendrojo ugdymo mokyklas);
3. kasmet sutartu laiku (pvz., iki gegužės 1 d.) pateikia savivaldybės vaikų apskaitos tvarkytojui bei mokykloms pagal priskirtas aptarnaujamas teritorijas vaikų, kuriems tais kalendoriniais metais sueina 6 metai, sąrašus; iki einamųjų mokslo metų pradžios (pvz., iki einamųjų metų rugpjūčio 31 d.) juos patikslina; duomenys teikiami apie visus vaikus, kurių deklaruota gyvenamoji vieta yra seniūnijoje, bei apie vaikus, kurie faktiškai gyvena seniūnijoje, bet jų deklaruota gyvenamoji vieta yra kitur.

Pagal Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso (toliau – LR ANK) 80 straipsnio 1 dalį „Tėvų (globėjų, rūpintojų) vengimas leisti į mokyklą vaiką iki 16 metų arba kliudymas vaikui iki 16 metų mokytis pagal pradinio ir pagrindinio ugdymo programas užtraukia įspėjimą arba baudą nuo vieno šimto keturiasdešimt iki trijų šimtų eurų“. Pagal LR ANK 80 straipsnio 2 dalį „Šio straipsnio 1 dalyje numatytas administracinis nusižengimas, padarytas pakartotinai, užtraukia baudą nuo dviejų šimtų aštuoniasdešimt iki šešių šimtų eurų.“, o pagal LR ANK 80 straipsnio 3 dalį „Už šio straipsnio 1, 2 dalyse numatytus administracinius nusižengimus gali būti taikoma administracinio poveikio priemonė – įpareigojimas dalyvauti alkoholizmo ir narkomanijos prevencijos, ankstyvosios intervencijos, sveikatos priežiūros, resocializacijos, bendravimo su vaikais tobulinimo, smurtinio elgesio keitimo ar kitose programose (kursuose). Jei tėvai (globėjai, rūpintojai) nesilaiko minėtų LR ANK straipsnių nuostatų, Mokykla, Savivaldybės vaikų apskaitos tvarkytojas, seniūnija ar kitos savivaldybės teritorijoje gyvenančių vaikų apskaitos vykdyme dalyvaujančios institucijos turi teisę kreiptis į policiją, VVTAĮT teritorinius skyrius arba Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos Švietimo kokybės ir regioninės politikos departamentą. Šių institucijų pareigūnai administracinių nusižengimų teiseną pradeda, administracinių nusižengimų tyrimą atlieka ir administracinių nusižengimų protokolus surašo LR ANK nustatyta tvarka. Priimant sprendimą, kurios institucijos tarnautojai turėtų imtis veiksmų esant pagrįstų įtarimų dėl LR ANK 80 straipsnyje nustatyto nusižengimo, siūlome remtis subsidiarumo principu (Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnis ir Vietos savivaldos įstatymo 4 straipsnis). Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektų sprendimai turi būti priimami ir įgyvendinami tuo viešojo administravimo sistemos lygiu, kuriuo jie yra efektyviausi. Todėl procedūros dėl kliudymo vaikui mokytis (LR ANK 80 straipsnis) paprastai turėtų būti atliekamos vietiniu lygmeniu, išskyrus sudėtingus atvejus (pvz., vaikas lanko / nelanko valstybinę mokyklą, lanko / nelanko mokyklą kitoje savivaldybėje nei gyvena).